

Terepgyakorlat a Kolon-tónál

***„...az élet meg az anyagok e
valószerűtlen hangversenyének
kellős közepén itt vagyunk...”***

A Medárd nap környéki óriási viharok kitombolták magukat, így az esőkabátokra nem volt szükség idén a terepgyakorlaton. A Kolon-tó mellett egy igazi csíkász tanyán volt szállásunk. A sátorveréssel nem sokat bíbelődött a csapat, ami a mai „kidobós” megoldásúakkal nem is olyan nagy mutatvány. A több mint negyvenfős biológus csapat három napja nem telt unalmasan. A házigazdánk Dudás László volt, aki igazán jó ismerője a természetnek. A csíkhalászat rejtelmétől kezdve a kutytejszender hernyójának trükközésén át, sok-sok érdekes történetet hallottunk tőle. Este tíz után a sötét, nyáras erdőben a bugaci nőszőfüvet még a zseblámpa fényénél is megtalálta...

– Talán egy bőr alá beépített GPS-e van!? – gondoltuk néhányan.

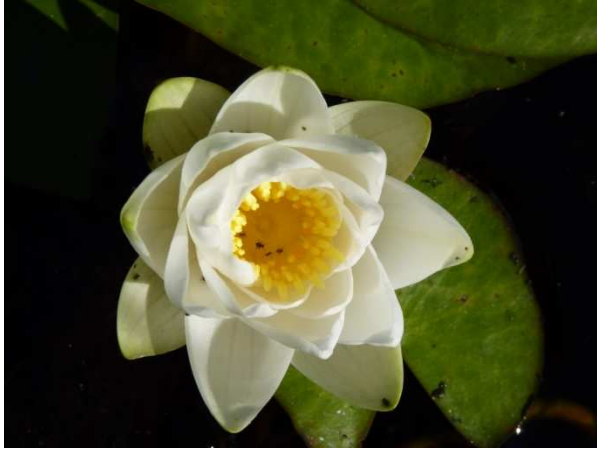
Bugaci nőszőfű

A tanyán minden a kényelmünket szolgálta, még a városi léthez szokott diáksereg is elégedett lehetett a nádas-paraván határolta fürdőszobával. Egyébként néha jól esik a bőrnek némi természetes réteg... Nem zavart minket a sátrakban társbérliként betelepült egy-két vöröshasú unka és kecskebéka sem.

A zsákból előkerülő gumicsizmák közül mindenki talált méretre valót, de a derékig érő halászöltözetnek is lett gazdája. A táborozás célja az volt, hogy a tó gerinctelen állatait megismerjük, és vizsgálatuk során megállapítsuk, hogy milyen a víz minősége.

A víz minősége nem a fürdőzés szempontjából fontos, hiszen nem is ezért jelentős a Kolon-tó élővilága, hanem azért, mert az óriási, nádassal benőtt, kevés nyílt vízfelülettel bíró élőhely igazi madár-paradicsom. A tó vizében élő gerinctelen-fauna, amelynek gazdagságáról a vizsgálataink meggyőztek bennünket, bizonyára hozzájárul a természetes ökológiai egyensúly fenntartásához. A BISEL módszer, amely a természetes vizek minőségét a gerinctelen fajok összetételével állapítja meg, könnyen elsajátítható. Néhány térszta- és teaszűrő megteszi begyűjtő edénynek. Kiváló határozókulcs, valamint mikroszkóp is segítettek a fajok azonosításában. A nádasba merészkedők a gyönyörű fehér tündérrózsával és a rovarfogó, sárga virágú rencével közelről is megismerkedhettek.

Csizma nélkül tucatnyi pióccával a testünkön jöttünk volna ki a tóból. Vanda önszántából rakta magára az orvosi piócat. Csiklandozta egy darabig – mármint a pióca Vandát, végül az ujjai között rácuppant bőrére. Némi szívás után kis sóval elválasztottuk őket egymástól. Még vagy egy órán át vérzett a seb a pióca nyálmirigyében található véralvadástgátló hirudinnak köszönhetően.

A Kolon-tó a Duna-Tisza közének legnagyobb lápi-mocsári élőhelye. Egy majd egymilliárdos beruházás, egy óriási meder kotrása hivatott ellensúlyozni azt az évtizedek óta tartó folyamatot, amely a tó felgyorsult benádasodásával járt együtt.

A lecsapolások és a szerves üledék felhalmozódása miatt csökkent az összefüggő vízfelület, amely fontos a nagyszámú lápi szitakötő és a lápi póc szempontjából. A tó másik különleges halfaja a réti csík, amely járulékos béllégzése segítségével az oxigénhiányos, sekély vizekben is képes fennmaradni. A Kolon-tó a jégkorszak után alakult ki a Duna egyik mellékágából. Mára kákás, zsombékos, nádas, vadregényes tájjá alakult a valamikori nyílt vízi világ. A tavat fajgazdag láprétek, mocsárrétek, nyugati oldalán homokbuckás öleli.

Kutyatejszender „trükkös” hernyója

Gyorslábú homoki futrinka

A házigazdánktól tudjuk, hogy Izsákon sok házat az elhordott buckák homokjára építették. A Páhi melletti Közös-erdő különleges hangulatú az öreg tölgyfáknak, magyar kőriseknek és mezei szilfáknak köszönhetően. Tavasszal nem mehettünk be az erdőbe, mert zavartuk volna a fekete gólyát a költésben. Valamennyire kárpótoltak bennünket a lápréten talált orchideák.

A nádasokban sokféle madár talál magának táplálékot, fészkelési lehetőséget. Néha áthúzott fölöttünk egy-egy kanalas és szürkegém, valamint nagykócsag. A túra közben rengeteg kiásott mocsári teknős kirabolt fészket találtuk meg. A borz és a róka nyomai jól követhetők a teknősfészkek maradványai alapján.

A Bikatorok 126 m magas homokbucka. Közeliében található a Madárvárta, ahol faunisztikai és vonulás-kutatási vizsgálatokat végeznek. A legnagyobb melegben indult a csapat a Madárvártához.

Útközben a sok felhagyott szőlős utalt a hajdani gazdag tanyavilágra. A bugaci nőszőfű az út széléről alig vehető észre, hiszen nem feltűnő a színe, ám annál értékesebb. Belsőszülött fajunk, eszmei értéke 250 000 Ft. A túra során kicsit nagyobb számban a feltűnőbb színezetű vörösbarna nőszőfűvel is találkoztunk.

Vörösbarna nőszőfű

Pipitér

A tanyán növényt határoztunk, tablókat készítettünk és az édesvízi parányok birodalmában tettünk rövid kiruccanást a mikroszkópjaink segítségével. A munka folytatása egy pontosabb felmérés lesz a jövőben, hogy teljesebb képet kapjunk a Kolon-tó gerinctelen élővilágáról. Este az Adrien tanárnő főzte, kihagyhatatlan paprikás krumpli-vacsora idén sem maradt el. A pörkölt illata, amit pedig Márió készített el, visszacsalta a csapatot a rétről, ahol a tűző Nap győzedelmeskedett a Tálás Laci által ismerttetett kvadrátozás rejtelsei felett.

Semmi baj, majd legközelebb...

Mikroszkóppal nézve a pettyes gőte lárva lábainak törékenysége ámulatba ejtő... A vérmes ragadozó szegélyes vidrapók, a kalózpók is előkerült a teaszűrőkből. Piócák, kagylósrák, árvaszúnyog-lárva, kérész- és álkérészlárvák, vízi skorpió, keringő bogár, hanyattúszó poloska, álcás szitakötőlárvák és sok más parány került elő a tóból. Rejtelmes világ tárult a szemünk elé, olyan, amelynek a létezéséről nem sokat tudunk. Egy elegáns, fűzfalevél alakú, lágyan lebegő tracheakopoltyú, vagy egy apró élőlény kitines vázának mintázata lenyűgözi a kíváncsi természetbúvárt.

Kecskemét, 2012. június 18.

Juhász Katalin

